

Državno Natjecanje iz povijesti

29. travnja 2021.

Skupina I. prvi (I.) razred

zaporka

--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

	78
--	----

Upute natjecateljima **koji ispit rješavaju na stolu**

- 1. Ispit se sastoji od 25 pitanja i rješavaš ga 90 minuta.**
- Prije rješavanja ispita pažljivo pročitaj i pravopisno točno ispuni listić sa zaporkom.
- Nakon što ispuniš listić sa zaporkom spremi ga u kovertu.
- Istu zaporku s listića napiši i na prvu stranicu ispita.
- Ispitne zadatke i upute u zadatku pažljivo pročitaj.
- Rješenja upisuj na predviđena mjesta u ispitu. Ispit pišeš plavom ili crnom kemijskom olovkom.
- Ispit pišeš isključivo pisanim slovima, ne tiskanim. Pišeš čitko. Nečitki odgovori bodovati će se s 0 bodova.
- Osobna imena i prezimena te geografska imena pišeš izvorno prema udžbenicima odobrenim od MZO-a u školskoj godini 2020./2021.
- Koristi list za koncept tijekom rješavanja ispita, jer jednom napisan odgovor u ispitu više nije dopušteno prepravljati. Odgovori u konceptu se ne vrednuju.
- 10. Nakon završetka pisanja, ispit predaj članu Državnog povjerenstva.**
- Nakon objave privremene ljestvice poretka imaš pravo uvida u ispit i pravo na pisanu žalbu.

Državno povjerenstvo:

1. _____

(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____

(član Državnoga povjerenstva)

3. _____

(član Državnoga povjerenstva)

1. Na vrhu staroegipatskoga društva nalazio se faraon kojega su od 4. dinastije smatrali sinom boga Raa, odnosno utjelovljenjem boga Horusa. Odgovori na pitanja u vezi s njegovim položajem u staroegipatskom društvu kao posljedice njegova božanskog statusa.

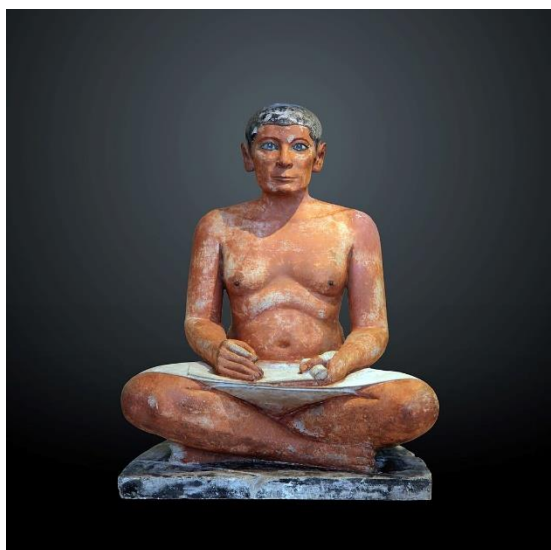
1.1. Koja je bila faraonova uloga u društvu, osnova njegova vladarskog položaja?

	1
--	---

1.2. Kako se na staroegipatskom jeziku nazivala koncepcija koja je bila osnova faraonova vladarskog položaja?

	1
--	---

2. Promotri fotografije i odgovori na pitanja.

Fotografija 1

Fotografija 2

2.1. Među koje je službenike u starom Egiptu pripadao lik na fotografiji 1?

	1
--	---

2.2. Je li pripadao povlaštenom sloju društva? Objasni zašto i kojoj društvenoj grupi.

	2
--	---

--

2.3. Koga prikazuje fotografija 2? Objasni zašto ima veze s likom na fotografiji 1.

	2
--	---

--

3. Položaj žene u društvima staroga Istoka razlikovao se u pojedinim državama, odnosno u pojedinim razdobljima. Na odgovarajuću crtu upiši kojoj državi pripada objašnjenje prema ponudi dolje.

	3
--	---

Žene su tijekom 4. tisućljeća izgubile mogućnost ravnopravnog sudjelovanja u upravljanju društvom.

a) _____

Glavna uloga žene bila je brak i rađanje, a nije imala pravo nasljeđivanja obiteljske imovine.

b) _____

Žene su po pravnom položaju bile jednake muškarcima, posjedovale su imovinu i mogle su je baštiniti.

c) _____

Kraljica je dobivala naslov doživotno, imala je izuzetan utjecaj na političke prilike te čak i sudske ovlasti.

d) _____

Žena je imala visok ugled i dostojanstven položaj, a u slučaju muževe smrti imala bi pravnu vlast nad djecom.

e) _____

Kraljice su bile vrlo moćne osobe, a ponekad, ako nije bilo muškog nasljednika, mogle su i samostalno vladati.

f) _____

Sumer

Egipat

Babilon

Hetitsko kraljevstvo

4. Iako je faraon bio na vrhu društvene piramide u starom Egiptu, njegovu su vlast mogle ugroziti druge društvene skupine. Odgovori na pitanja prema ponudi dolje.

4.1. Koja se društvena skupina pokazala najopasnijom za faraonovu vlast?

	1
--	---

svećenstvo

vojska

činovničko plemstvo

seljaštvo

radništvo

4.2. Na koji način su se pripadnici te skupine izgledom razlikovali od ostalih Egipćana?

	1
--	---

nosili su posebne oznake na licu

imali su osobito raskošnu odjeću

brijali su sve dlake na tijelu

5. Prema tekstu prepoznaj o kojem je pisanom izvoru riječ, napiši njegov naslov, naziv dokumenta koji ga sadrži, te što opisuje. Je li stav pisca prema prilikama koje opisuje pozitivan ili negativan? Objasni zašto.

	5
--	---

Plemići su u žalosti, pučani klikću; cio grad govori: „Hajdemo, uklonimo moćne koji su među nama.“ (...) Zemlja je u revoluciji (...) lupeži postaju vlasnici, a stari vlasnici su pokradeni. Građani se sile da okreću mlinsko kamenje; oni koji su odjeveni u fine tkanine bivaju tučeni, žene koje nikad nisu vidjele svijeta, izlaze. (...) Onaj koji nije imao ništa postaje gospodar blaga, a velikaši mu laskaju. Vidite ovoga koji dolazi među ljude: onaj koji mogao sebi sagraditi jednu sobu posjeduje sad zemljišta okružena zidovima.

--

6. Prema sadržaju teksta ovoga bračnog ugovora zaključi na koje se društvo staroga Istoka odnosio.

Ako bi žena rekla muže „Ne želim te više za muža“, neka je bace u vodu zavezanih ruku i nogu. Ako bi muž rekao „Ne želim te više za ženu“, neka plati 80 grama srebra.

	1
--	---

7. Robovi su u društvima staroga Istoka predstavljali najniži sloj. Koja je bila razlika između staroegipatskog društva i mezopotamskog društva iz doba tzv. sumerske renesanse u vezi s načinom na koji se dolazilo do robova i njihovim brojem?

	1
--	---

--

8. Hamurabijev zakonik jedan je od najpoznatijih zakonika u staroj povijesti, a iz njega je moguće iščitati i različite društvene slojeve u starobabilonskoj državi jer su i kazne ovisile o tome kojem je sloju prekršitelj pripadao. Na pripadajuću crtu upiši točno objašnjenje prema ponudi dolje.

	2
--	---

pripadnici najvišega sloja slobodnih građana a) _____

neslobodni pripadnici duštva (robovi) b) _____

pripadnici zavisnoga sloja društva c) _____

avilum

muškenum

vardum

9. Prema sadržaju zaključi kojem staroistočnom zakoniku pripada tekst prema ponudi dolje.

	3
--	---

Ako se čovjekova robinja izjednači s gospodaricom, s njom drsko razgovara, neka joj s usta isperu četvrtinom kilograma soli. Ako se čovjek pojavi na suđenju i pokaže se krivokletnikom, neka plati 15 šekela srebra.

a) _____

Ako žena čovjeka koja živi u njegovoj kući odluči napustiti ga da bi se posvetila poslovima i tako zapusti svoju kuću i ponizi svoga muža da se to dokaže; a ko njezin muž odluči da je otjera, otjerat će je i ništa joj nije dužan na ime otpremnine. Ako je njezin muž nije odlučio otjerati i oženio se drugom ženom, prva žena može ostati u kući svog muža kao robinja.

b) _____

Ako čovjek zahvaćen nekim pljačkaškim pohodom dospije u ropstvo ili bude nasilno odveden i zadržan u stranoj zemlji i ako drugi čovjek uzme njegovu ženu i ona mu rodi dijete, kada se on vrati, neka mu se žena vrati.

c) _____

Hamurabijev zakonik

Ur-Namuov zakonik

Bilalamov zakonik

9.1. Koji je od ova tri zakonika kronološki najstariji?

	1
--	---

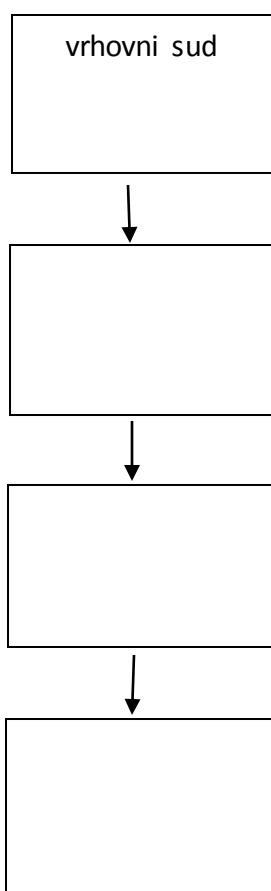
9.2. U kojoj je gradu-državi nastao Ur-Namuov, a u kojoj Bilalamov zakonik?

	2
--	---

--

10. Dovrši konceptualnu mapu koja prikazuje rekonstrukciju egipatskoga pravnog sustava tako što ćeš upisati odgovarajuće pojmove (jedan ili dva) u za to predviđene kućice prema ponudi.

	5
--	---

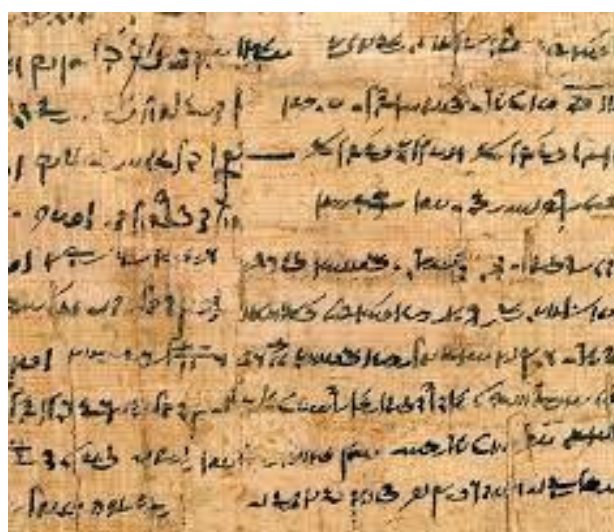

lokalni sud
vijeće tridesetorice
veliki domovi

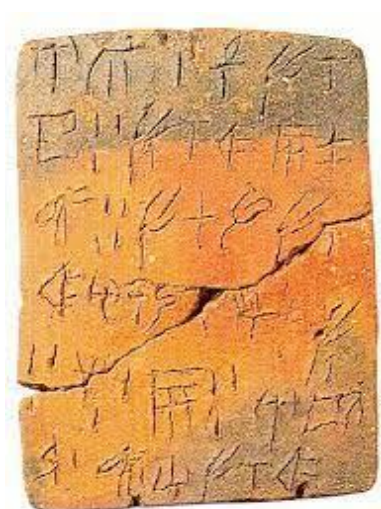
vezir
građani plemenitoga podrijetla

11. Usporedi fotografije te na pripadajuće crte upiši kojim pismom su pisani tekstovi koje one prikazuju i gdje su ta pisma bila u upotrebi.

	2
--	---

--

--

12. Koje je bilo temeljno načelo kažnjavanja u zakonicima staroga Istoka?

1

--

13. Poveži pismo s vremenom kad je nastalo upisivanjem rednoga broja na pripadajuću crtu ispred odgovarajuće kronološke odrednice.

3

1. feničko pismo	_____ druga polovica 4. tisućljeća pr. Kr.
2. latinsko pismo	_____ prijelaz iz 4. u 3. tisućljeće pr. Kr.
3. rano sumersko pismo	_____ oko 2000. g. pr. Kr.
4. grčko pismo	_____ kraj 2. tisućljeća pr. Kr.
5. linearno pismo A	_____ 8. st. pr. Kr.
6. hijeratsko pismo	_____ 6. st. pr. Kr.

14. Prouči fotografiju i odgovori na pitanja.

14.1. Kako se naziva predmet koji prikazuje fotografija i u kojoj se ustanovi čuva?

2

14. 2. Kojim je pismom ispisan tekst?

1

15. S obzirom na to da su spartanskoj državi bili ponajprije potrebni dobri ratnici, izobrazba spartanskih dječaka bila je podređena tomu da od njih stvori građane vojnike, poslušne, disciplinirane, odgovorne i vjerne državi. Koja su bila glavna obilježja spartanske izobrazbe? Odgovor oblikuj u pet rečenica.

	6
--	---

--

16. Pod utjecajem grčke kulture promijenila se u starom Rimu tijekom 2. stoljeća pr. Kr. naobrazba. Koja je bila temeljna razlika u vezi s jednakom mogućnošću naobrazbe spolova između atenskog i rimskog školskog sustava? Odgovor oblikuj u dvije rečenice.

	2
--	---

--

17. Kako su se u staroj Ateni nazivali odgojitelji koji su dječacima davali osnovnu poduku, a kako putujući učitelji govornišva?

	2
--	---

--

18. Stari Grci prvi su razvili sustave mišljenja i postavili temelje filozofiji. Upiši znak x ispred potpuno točnih tvrdnji.

	3
--	---

- _____ a) Pitagora s otoka Sama smatrao je da je prapočelo svega vatra.
- _____ b) Stoičku filozofiju utemeljio je Zenon s Cipra.
- _____ c) Aristotel je u Tebi osnovao filozofsku školu Likej.
- _____ d) Protagora iz Abdere, jedan od vodećih epikurejaca, upamćen je po rečenici: „Čovjek je mjerilo svih stvari“.
- _____ e) Platonova škola Akademija dobila je naziv po gaju posvećenom mitskom heroju Akademu.
- _____ f) Jedan od istaknutih rimskih stoika bio je car Marko Aurelije Sever.

19. Nedostatak obradivog tla vrlo rano je natjerao stanovnike grčkih gradova na iseljavanje. Na novim područjima Grci su u blizini mora i ušća rijeka osnivali svoje kolonije, baveći se ondje zemljoradnjom, obrtom i trgovinom. Odgovori na pitanja tako što ćeš upisati znak x ispred potpuno točnog odgovora.

	3
--	---

- _____ a) Iz matičnih polisa Grci su izvozili maslinovo ulje, vino i obrtničke proizvode, a posebice je cijenjena bila oslikana keramika iz Korinta i s Krete.
- _____ b) Doba grčke kolonizacije završilo je u 4. stoljeću pr. Kr.
- _____ c) Iz grčkih kolonija su se u Grčku ponajprije uvozili žito i metali.
- _____ d) Na jugu Apeninskog poluotoka i u zapadnoj Siciliji nalazio se velik broj grčkih kolonija pa je taj prostor još u starom vijeku prozvan Velikom Grčkom.
- _____ e) Kolonije su osnivale emporije, trgovačka naselja koja nisu bila polisi.
- _____ f) Na Jadranu Grci su bili zainteresirani za plovidbu i kontrolu morskih putova, dok im je zaleđe bilo manje zanimljivo.

20. Poveži ime grčkog i rimskog naselja na istočnom Jadranu s današnjim mjestom upisivanjem rednoga broja na pripadajuću crtu ispred odgovarajućeg lokaliteta.

	4
--	---

1. Tragurij	_____ Stari Grad na Hvaru	5. Epidaur	_____ Trsat
2. Epetij	_____ Vis	6. Tarsatika	_____ Senj
3. Far	_____ Trogir	7. Senija	_____ Cavtat
4. Isa	_____ Stobreč	8. Parencij	_____ Poreč

21. Koristeći prirodna obilježja, Rimljani su prostor južne Panonije priveli gospodarskom iskorištavanju. Opiši u četiri rečenica koje su bile glavne privredne grane i prirodne osnove gospodarskoga razvoja u južnoj Panoniji u doba ranoga Carstva te na koji su način bile korištene.

	4
--	---

--

22. Prema tekstu prepoznaj i napiši o kojem je pisanom izvoru riječ, kad je nastao, što se time željelo postići i kakav je bio učinak. Koja se motivacija spominje?

	5
--	---

Odлучili smo odrediti ne cijenu robe, što bi se moglo činiti nepravednim (...) nego najviše cijene tako da se, u slučaju njihova nezaustavljiva rasta, lakomost, koju ne bi bilo moguće ograničiti jer teži bezgraničnosti, zaustavi u granicama određenim našim nalogom ili pak zabranama posredničkoga zakona. Stoga određujemo da se u svim krajevima našega Carstva poštuju cijene navedene u tekstu koji slijedi. Neka se ipak zna kako, ako smo zabranili mogućnost određivanja viših cijena, nije zabranjeno koristiti se, ondje gdje postoji obilje robe, niskim cijenama, kojima ćemo se pozabaviti kad lakomost bude sasvim potisnuta.

--

23. Zbog potrebe da povežu istočne dijelove Carstva s Italijom i zapadnim pokrajinama, Rimljani su u južnoj Panoniji sagradili prometnice. Odgovori kratko na pitanja u vezi s rimskim cestama u današnjoj sjevernoj Hrvatskoj.

23.1. Koje su bile najvažnije južnopanonske ceste?

	1
--	---

--

23.2. Koji je rimski grad bio ishodište cesta za Panoniju i Dalmaciju?

	1
--	---

24. Prouči slikovni povijesni izvor i odgovori na pitanja.

24.1. Gdje se nalazi ovaj mozaik i što prikazuje?

	1
--	---

24.2. Zašto je ovaj simbol označavao kršćane?

	1
--	---

--

25. Pročitaj pisani povijesni izvor i odgovori na pitanja.

Tako najprije pohvataše one koji priznavahu; zatim na njihovo prokazivanje još golemo mnoštvo, kojima se dokazalo ne toliko da su krivi za požar, koliko da gaje mržnju prema ljudskom rodu. Od onih koji pogibahu načiniše ruglo da ogrnuti u životinjske kože izginu razdirani od pasa, ili na križ pribijeni, ili opet da kao upaljene baklje kad netom se uhvati mrak izgarajući posluže za noćnu svjetlost. Za taj prizor bijaše Neron dao svoje vrtove te priređivaše igre u cirku, gdje se miješao u svjetinu u odijelu kočijaša ili stojeći na kolima. Zato se prema njima, iako su bili krivi i zasluživali najviše kazne, pobuđivala samilost kanda su bili žrtvovani ne javnom dobru već da se zadovolji okrutnost jednog čovjeka.

25.1. O kojem je događaju riječ u tekstu?

	1
--	---

25.2. Koji su prema tekstu sve bili razlozi ovakvom postupanju?

	1
--	---

--

25.3. Kako su na grčkom nazivani oni koji su podnijeli muku i umrli zbog svoje vjere te zašto su tako nazivani?

	2
--	---

--